

להזרזת נתן

גליון קצ"א (שנה ד') ♦ פרשת בהעלותך ♦ חודש סיון שנת תשפ"ה לפ"ק

תורת נתן

פנינים מספר
"להורות נתן" על התורה

ה', להענישם, והטעם כי רק
והאיש הפרטי משה היה עניו.

ועד"ז פירש הגאון רבי שמעון סופר ז"ל מקראקא, אם אין
אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני (אבות פ"א מ"ד), ור"ל
אם אין אני לי, דהיינו שאני מוסלק את האני ממני שאין
כוונתי לצורך עצמי אלא לשם שמים, אז מי לי, שאני
הגדול ביותר ואני מקפיד על כבוד, ואומר מי דומה לי.
אבל כשאני לעצמי, שהדבר נוגע רק לידי באופן פרטי,
אז מה אני, שאין אני כלום.

ביקש על מרים בב' אופנים - בלשון תפילה ובלשון
גזירה

ויעקב משה אל ה' לאמר א-ל-י נא רפא נא לה (יב"ג).
פירש"י מפני מה לא האריך משה בתפלה שלא יהיו
ישראל אומרים אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה
בתפלה.

וקשה דמה זו טענה דודאי כך צריך להיות שאם נמצאים
בצרה אז צריכים להרבות בתפלה עד שנענים. ונראה
דהנה יש ב' דרכים לצדיק לפעול ישועה. א', בדרך תפלה
ותחנונים. ב', בבחינת ויגזור אומר ויקם לך (איוב כב, כח)
צדיק גזור והקב"ה מקיים (תענית כג). והנה ודאי עדיף
שצדיק יפעול בדרך תפלה ולא בדרך גזירה כי בדרך גזירה
אין לפעול אלא בשעת הדחק גדול.

והנה בתוס' עה"ת כתבו, א-ל נא רפא נא לה, נא קמא
לשון בקשה ובתרא לשון עתה. והכונה, שמשה רבינו
אמר, או שיענה לו השי"ת בדרך תפלה, והיינו אל נא
בלשון בקשה, ואם לאו אז בבחינת צדיק גזור, והיינו רפא
נא לה עתה מיד. וזה שפירש רש"י דאמאי אמר תיכף גם
בלשון צדיק גזור ולא האריך בתפלה, כדי שלא יאמרו
אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפלה, ויחשבו
שמשה לא רצה להיות בבחינת צדיק גזור בגלל הקפדתו
על מרים שדיברה עליו, וכדי להוציא מלבם של החושבים
כן אמר בדרך צדיק גזור.

אלדד ומידד חשבו
שמותר להם להורות
הלכה דלא הוי בפני רבם

ויען יהושע בן נון משרת משה מכתביו ויאמר אדני
משה קלאם (יא, כח). אחז"ל (סנהדרין יז). שנתחייבו משום
שהתנבאו לפני רבם משה והוי כמורה הלכה בפני רבו.

ויש לפרש שאלדד ומידד חשבו שמותר להם להורות
הלכה, דהרי קי"ל סנהדרין (ה) דרך תוך ג' פרסאות
אסור להורות בפני רבו, והכא שהם נשארו במחנה ומשה
היה חוץ למחנה ומחנה ישראל הוא ג' פרסי וא"כ היו
רחוקים ממשה ג' פרסאות. אלא דמ"מ נתחייבו, דכתב
רש"י סנהדרין שם דרבותא דמשה שאני, דאף יותר מג'
פרסאות אסור להורות בפני משה עיי"ש.

אולם הם לא ידעו זאת, ורק יהושע אמר "אדוני משה
כלאם", כלומר בגלל אדוני משה דיקריה עדיף מאוד לכן
כלאם. וע"ז ויאמר לו משה המקנא אתה "לי", כלומר
דוקא בשבילי, דאילו בשאר חכמים אין זה בכלל מורה
הלכה בפני רבו, ומי יתן כל עם ה' נביאים, שאין חשיבותו
יתירה משאר חכמים, ולכן כשמוזרים חוץ לג' פרסאות
אינם חייבים.

לא מחל על כבוד התורה

ותדבר מרים ואהרן במושה וגו' וישמע ה' והאיש משה עני
מאד מפל האדם אשר על פני האדמה (יב א-ג). יש לפרש,
עפ"י מה שכתב הספורנו וישמע ה', כאמרם ז"ל שאני
צורבא מרבנן דקוב"ה תבע ביקריה. וזהו ההמשך, דאע"ג
שהאיש משה עניו מאד ומחל על כבודו, מ"מ וישמע ה' כי
הקב"ה תבע ביקריה.

ועוד יש לפרש, דבא לומר הטעם שנענשו על לשון הרע
ולא מחל להם, כי רק האיש משה עניו מאד, כלומר מה
שנוגע לאיש הפרטי משה בזה היה עניו מאד, אבל
מכיון שהיה מנהיגם של ישראל וכבודו היה כבוד התורה
וכבוד כל ישראל ע"כ לא יכול למחול. וזה שאמר וישמע

שיח מזהר"ן

פנינים מספר
"שיחות מלוח מלכה"

הגה"ק רבי שלום אליעזר הלברשטאם

מראצפערט הי"ד - ט"ז סיון

הגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע היה בנו של
הגאון הקדוש רבי חיים הלברשטאם זי"ע בעמח"ס דברי
חיים. ונהרג על קידוש השם בשנות האימה באושוויץ,
בהיותו זקן מופלג ושבע ימים. כידוע הרשעים ימ"ש
חיפשו ורדפו בעיקר אחרי רבנים ידועי שם ונשואי פנים,
כי חששו שמא יצליחו הרבנים לחזק את גחלת היהדות
על אף הרדיפות והצרות, וכאמור בין אותם הרבנים שנשפזו
ונעקרו על קדושת שמו יתברך במלחמה, היה הגה"ק רבי
שלום אליעזר מראצפערט זי"ע הי"ד.

בס' תשב"ץ קטן (דיני קידוש השם סימן תט"ו) כתב "מזהר"ם
מורטנבורג ז"ל אומר, כשהאדם גומר בדעתו לקדש השם
וימסור נפשו על קידוש השם, כל מה שעושין לו הן
סקילה הן שריפה הן קבורת חיים הן תלייה, אינו כואב
לו כלום. וכן כתב בס' מגדל עוז להרע"ב זי"ע (אבן בחן פנה
א' אות כ"ו) "גם כתב ז"ל שהוא מקובל מקדושים שעמדו
בנסיון, שכל המוסר עצמו לסבול היסורים על קדושת
השם יתברך בלב שלם, שוב אינו מרגיש בכל יסורים
קשים ומרים שבועולם". ומובא ממהר"ם מורטנבורג
שהעיד בעצמו שראה יהודים נשרפים על קידוש השם
ולא צעקו מיסורים.

והטעם לזה יש לומר, עפ"י מה שכתב בשו"ת הרשב"א
(ח"א סי' נ"ה) "כי עליך הורגנו כל היום" (תהלים מז, כג), וכי
אפשר ליהרג בכל יום, אלא שבכל יום אנו קורים קריאת
שמע ובכל נפשך, ומסכימים על כך, הרי הוא כאילו הותנו
באותה שעה עליו יתברך, כי כל המסכים כאילו עשאו.
ומבואר דאחד שמקבל עליו לקדש שם שמים באהבה,
נחשב לו באותה שעה כאילו כבר קיים המצוה. ויתכן
לומר דכיון שקיבלו עליהם לקדש שם שמים, כבר באותה
שעה נזדככו כל כך, עד שכבר אינם מרגישים ביסורים
כלל, כיון שכבר נתקדשו כל כך בקבלה שקיבלו עליהם.

*

שמעתי שבשעה שנכנסו הרשעים למדינת הגר בחודש
אדר תש"ד, ומורי ורבי הגה"צ רבי בנימין בערגער
מבעלעד זי"ע הי"ד היה מתגורר בעיר נייפעסט הסמוכה
לעיר הבירה פעסט, וביקשו התלמידים להצילו, על ידי
שיבוא לעיר פעסט אשר שם יתכן שאפשר להנצל בנקל
יותר, אבל הוא סירב ואמר להם דמצינו ברבי עקיבא
שאמר "כל ימי הייתי מצטער מתי יבוא לידי ואקימנו",
ואני אע"ג שאיני בדרגת התנא האלקי רבי עקיבא שהוא
היה יכול לומר כך, אבל מכל מקום עכשיו שבאמת הגיע
לידי הזדמנות לקיים את המצוה הגדולה של קידוש השם,
איני רוצה לברוח ממנה, ולבסוף הובל לאושוויץ ונהרג
על קידוש השם הי"ד.

(שיחה בפני תלמידי ישיבתנו הקדושה ביוםא דהילולא - ט"ז

סיון שנת תשס"ב)

יפה נדרשת

שבעים הזקנים הכניסו עצמם לתוך נסיון - כדי לזכות בתענוג רוחני

בנסיון נגד התאוה, ואז יוכלו לקבל שכרם משלם עבור
עומדם בנסיון בעוז ובגבורה.

אך באמת הקב"ה הוריד להם את המן שהיה להם אבירים,
משום שבני ישראל היו בארץ מצרים שהיתה ערות הארץ
במשך רד"ו שנים, ועקב השהייה הארוכה בארץ טמאה זו
נדבקה בהם טומאה גדולה מאוד, עד שמעצמם לא יכלו
בני ישראל להתגבר על טומאה זו לבערה מהם, לכן הוכרח
הקב"ה להוריד להם את המן שיכנס בגופם, וכך יהיה להם
כח הממוצע נגד היצירה הגדול שנדבק בהם במצרים.
מהאי טעמא כתיב (בשלה טו, לא) "והוא כזרע גד לבן".
לכאורה מדוע היה המן דוקא בצבע לבן ולא בצבע אחר,
וזה בא לרמז לנו, כי צבע שחור או צבע אדום, אי אפשר
לשנותו להיות צבע אחר במקומו, אבל צבע לבן שאינו
משמש כלום, בקל אפשר תמיד לשנותו לצבעים אחרים,
כמו"כ המן שבא לשמש ולהיות כח הממוצע אצל בני
ישראל, לעומת היצירה הגדול שיש להם מוצרים הגיע
המן והכניס בהם את היצר הטוב שיהיה להם כח להילחם
בטומאתם הגדולה, עכ"ל הנפלאים.

והנה מה שכתב שהאספסוף היו שבעים הזקנים שהכניסו
את עצמם לתוך נסיון של תאוה כדי לזכות בתענוג הרוחני,

המשך בעמוד הבא

המשך בעמוד הבא

עניני הלכה
משולחנו של רבינו זי"ע

(שו"ת להורות נתן - חלק יב סימן י)

(ד) עוד הקשה בשו"ע הרב ז"ל שם, אהא דשבת (קמה ב) ככל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת, וקשה דהא החתיכה שניתנה בחמין בשבת ונתכסה נמצא שנטמנה בשבת וליאסר. וכן הקשה בס' חזון איש (שבת ס"ו ל"ז אות ל"ב) דאיר שורין בחמין בשבת דנהי דבישול ליכא

(ב) ברם לענ"ד אין זין מן הדומה, דדוקא בנדון ה"טו"ז שהטמין כלי של מים צוננין בתוך כלי מלא מים חמין, דהתם המים החמים שבכלי הגדול הם הגורמים את החמימות להכלי של מים צוננין שבתוכו, והרי זה דומה למעשה דאשני טבריא אשר גם שם המים הצונן שבסילון נתחמם ע"י המים של האמה, ועל כן היויין המים שבאמה ושבקדרה הגדולה מקום הטמנה להמים שבסילון ושבכלי הקטן. אבל בנ"ד, שהקדרה מונחת ע"ג כירה הגרופה, והחמימות באה מהכירה על המאכל העשון כמו שהיא באה על המאכל שבקדרה, נמצא שאין לו צורך כלל להטמנה בתוך הקדרה, דדל קדרה מהכא וגם אז תגיע

(מוצש"ק מברכין אלול שנת תשס"ז)

בש"ס ברכות (סא:) פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה וכו', בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים באשור במסירות של ברזל והיו מקבל עליו עול מלכות שמים,

אחיה לו למליץ יושר בעזה"י הכל לפי רצון הבורא"

'מכון להורות נתן' להוצאת והפצת
 כתבי רבינו בעל 'להורות נתן' זיע"א
 - לקבלת העלון במייל וכן להערות
 והצעות - נא לפנות לאימייל
mln0527157594@gmail.com

